

**Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
детский сад «Сулусчаан» с. Чинеке МР «Вилуйский улус (район)» РС(Я)**

**Педагогический проект
по развитию речи
*«Эбээбит сундуугун сэгэтэн ...»***

*Автор-составитель: воспитатель 1 категории
Орлосова Лидия Аркадьевна*

Актуальность

Уунэр ыччат туох ханнык иннинэ тереппугу, эбээни, эьээни убаастыыр, кини дьарыгын утумнаан уерэтэр, дьарыктанар, тердун-ууьун билэр буоллабына, кини сайдар, уунэр, кэскиллээх, инникиллээх.

Былыр-былыргыттан о5ону ийтиигэ сурун оруолу эбээ, эьээ сугэрэ. Кинилэр сиэннэрин батыьыннара сылдьан уерэтэллэрэ-такайаллара. Кыра о5о ону-маны олус билиэн-керуен, тутуон-хабыан ба5арар, ол иьин биьиги эбээлэрбит иистэнэ олорон сиэннэрин аттыгар олордон эрэн танас кырадаьынын, о5уруо-тимэх биэрэн оонньото туьэллэрэ, оноттороллоро, иистэннэрэллэр. О5 эбээтин атгыр олорон тугу кербутун-билбитин утугуннэрэ сатыыр, онтон о5о айартутар дьо5ура, ейе-санаата, тыла-еье сайдар. Итинэн сиэттэрэн «Эбээм сундуугун сэгэтэн» диэн оонньуурдары онортоон са5алаатым.

Проблематика

О5олор санарар саналара сылтан сыл аайы мелтеен иьэр, ол сурун биричинэтинэн, о5олор гаджеттарынан, телевизорынан, компьютерынан улуьуйуулэрэ буолар, онно тереппуттэр эмиэ тьуу буолаллар, эбиитин тереппут бириэмэтэ суох буолан о5отун кытта элбэхтик кэпсэппэт, бол5омто уурбат. Холобура, детсад урдунэн 15 о5о санарар саната мелтех буолан ОВЗ-лаах о5олор кэккэлэригэр киирэллэр, ол иьиттэн мин улэлиир белехпер 6 о5о баар. Ол о5олору кытта биирдиилээн улэлээтэххэ эрэ доруобай о5олор таьымнарыгар тахсар кьахтаахтар. Ол тьууттан мин толкуйдааммын тарбах былчыннарын сайыннараар оонньуулары айдым.

Проект кыттыылаахтара:

3-7 диэри саастаах о5олор, тереппуттэр,
педагогтар

Проект кээмэйэ:

Уьун кэмнээх, 4 сыллаах

Проект сурун сыала:

О5о санарар санатын, толкуйдуур дьо5урун оонньуу
кеметунэн сайыннарыы

Соруктара:

- о5о тыла сайдарыгар септеех эйгэни тэрийии
- ебугэлэрбит сахалыы оьуордарын-мандардарын,
дьярыктарын, ену-дьуьуну билиьиннэрии;
- о5о толкуйдуур, айар дьо5урун сайыннарыы;
- о5о санарар санатын, тылын баайын ханатыы, ахсаанна
эрчийии

Улэ сонун ерутэ:

- ебугэлэрбит дьарыктарыгар олобуран оолорго оонньуурдарыы айан оноруу

Куутуллэр улэ тумугэ:

Бэйэлэрин омук быьыытынан билинэр, теруттэрин дьарыгар чугас, интэриэстээх, санарар саната сайдыбыт, санаатын толору сатаан этинэр оону иитэн табаарыы

Проект этаптара:

- Бэлэмнэний: матырыйаал булуу, тереппуттэргэ, педагогтарга билиьиннэрий, улэни былааннааьын, оонньуурдары оноруу, оонньуур эйгэни тэрийи
- Сурун этап. О5олорго оонньуурдары билиьиннэрий, оонньотуу
- Тумуктуур этап. О5олор санарар саналара сайдыбытын мониторинг ненуе быьаарыы, салгыы улэни былааннааьын

Сыллаа5ы улэ былаана:

3 - 4саастаах о5олор. Кыра группа. Сурун еннеру хатылатыы, уерэтии. Геометрической фигуралары билибиннэрии. Тарбах гимнастиката. Тыл, уос былчынын сайыннарыы. Сана оонньууну уерэтии. «Кырадааыннары аттарыы», сыбыаран оноруу «Дьэрэкээн кебуердэр»

4 - 5 саастаах о5олор. Орто группа. Сурун еннеру, ен дьуерэлэьиитин уерэтии, геометрической фигуралары, хатылатыы, салгыы уерэтии. Толкуйдуур, аа5ар-суоттуур дьо5урдарын сайыннарыы. Тарбах гимнастиката. Тыл, уос былчынын сайыннарыы. Сана оонньууну уерэтии: «Араас еннеех лиэнтэлэр», лиэнтэттэн кебуердэри оноруу.

5-6 саастаах о5олор. Улахан группа. Ен дьуерэлэьиитин салгыы уерэтии, геометрической фигуралары хатылатыы, салгыы уерэтии. Толкуйдуур, анализтыыр, тэннээн керер дьо5урдарын салгыы сайыннарыы. Тарбах гимнастиката. Тыл, уос былчынын сайыннарыы. Сана оонньууну киллэрии: «Тимэхтэр», (тимэхтэн мозаика оноруу)

6-7 саастаах о5олор. Бэлэмнэнии группа. Ен дьуерэлэьиитин салгыы уерэтии, геометрической фигуралары хатылатыы, салгыы уерэтии. Толкуйдуур, анализтыыр, тэннээн керер, бэйэлэрэ айар дьо5урдарын салгыы сайыннарыы. Тарбах гимнастиката. Тыл, уос былчынын сайыннарыы. Сана оонньууну киллэрии: «Кыл, сиэл алыба» (сиэлинэн оуордары, ойуулары оноруу).